

جولان قهرمان های بیگانه در بازار کتاب کودک

در حوزه ادبیات کودک و نوجوان شاهد یک غفلت بزرگ تاریخی هستیم، خانواده ها به کالایی که دارد راحت عرضه و توزیع می شود اعتماد می کنند و این در حالی ست که در واقع ما داریم فرهنگ بیگانه و قهرمان های بیگانه را با نازل ترین شکل به خانه هامان دعوت می کنیم.

در حوزه ادبیات کودک و نوجوان شاهد یک غفلت بزرگ تاریخی هستیم، خانواده ها به کالایی که دارد راحت عرضه و توزیع می شود اعتماد می کنند و این در حالی ست که در واقع ما داریم فرهنگ بیگانه و قهرمان های بیگانه را با نازل ترین شکل به خانه هامان دعوت می کنیم.

فرض کنیم می خواهیم یک ساندویچ بخریم و نوش جان کنیم، تمیزی و بهداشت مغازه مورد نظر و این که از چه محصولاتی تهیه می شود، تازگی آن و سرانجام طعم خوبش از معیارهایی است که در نظر می گیریم، اگر بخواهیم همین ساندویچ را برای کودک سه، چهار ساله مان بخریم، این وسواس و حساسیت چند برابر هم می شود، حالا در نظر بگیرید برای همین کودک بخواهیم یک خوراک فکری مثلا کتاب بخریم، آیا همین وسواس را داریم؟ آیا خود تولیدکنندگان یعنی ناشران چنین وسواسی را دارند؟ پاسخ متأسفانه منفی است، این را من خبرنگار نمی گویم، آثارهای رسمی و اظهار نظر کارشناسان این حوزه می گوید، سهم ادبیات وارداتی در کتابهای کودک و نوجوان به شکل عجیبی در حال افزایش است و قهرمان های بیگانه در قالب قصه و رمان با سبک زندگی و تفاوت های فرهنگی خاص شان، بهداشت روانی و شیوه تربیتی کودکان ما را به شکل جدی مورد هدف قرار داده اند.

به گزارش جام جم آنلاین، زمانی سهم ادبیات ترجمه ای در بازار نشر ایران، کمتر از 25 درصد بود، حالا با احتساب تجدید چاپ ها، به زور شاید بتوان سهمی برابر برای ترجمه و تالیف در این حوزه در نظر گرفت، اما این فقط یک وجه ماجراست چراکه پازل ها و کتاب های رنگ آمیزی با انواع و اقسام قهرمان های بیگانه مانند بتمن، بن تن، سوپرمن، اسپایدرمن، لاک پشت های نینجا، مرد سبکی و ... در کتابفروشی ها و مراکز فرهنگی جولان می دهند و سهم بوبی ها، پوها، نیکلا کوچولوها، هری پاتر ها و ... از سبد خرید محصولات فرهنگی روز به روز بیشتر و بیشتر می شود.

دعوت نامه برای فرهنگ بیگانه

کمال شفیعی، شاعر و نویسنده کودک و نوجوان که همین چند وقت پیش کتابش به عنوان بهترین کتاب کودک و نوجوان در جشنواره بین المللی شعر فجر برگزیده شد، در همین رابطه این وضعیت را «فاجعه» دانست و به خبرنگار ما گفت: باید بدانیم کتاب کودک و نوجوان مثل دیوان حافظ یا کلیات سعدی و مثنوی معنوی نیست که یک بار در هر خانه ای خریده شود و چند دهه بماند، شما اگر دو فرزند با فاصله یکی، دو سال هم داشته باشیم، کتابی که برای یکی می خرید سال بعد یا پاره شده است یا گم شده و یا آنقدر کارهای جدید می آید که دیگر جذابیت لازم را ندارد، این را گفتم تا بدانیم کتاب کودک و نوجوان یک کالای مصرفی ست و به همین دلیل پشت آن تجارت قرار دارد و برای همین هم در شرایطی که شمارگان بسیاری از کتاب ها زیر هزارتاست، همچنان در حوزه کودک و نوجوان کتاب هایی با شمارگان 5 هزار نسخه و بیشتر هم مشاهده می شود.

او ادامه داد: متأسفانه بسیاری از ناشران با همین رویکرد تجارتي وارد کار نشر کودک می شوند، یعنی با کمترین سرمایه گذاری می خواهند بیشتر سود را ببرند، پس براحتی یک متن خارجی را بدون آن که از سواد مترجم آگاهی داشته باشند، جنبه های جامعه شناختی و روان شناسی آن را بررسی کنند، با موضوعی گاه سخیف روانه بازار نشر می کنند. متأسفانه کپی رایت هم که نیست، تصویرسازی آماده، متن آماده و با حداقل هزینه و بیشترین بهره مردم می رسد و مستقیم بهداشت روان فرزندان را مورد هدف قرار می دهد.

مولف «هر گلابی یک چراغ» تاکید کرد: با وجود دلسوزی ها و هشدارهایی که فرهیختگان می دهند، باز هم شاهد بی توجهی به این موضوع هستیم، خوراک فرهنگی و فکری جدی گرفته نمی شود، اگر باور داریم که کودکان و نوجوانان قرار است آینده کشور را رقم بزنند، این هجمه را باید جدی بگیریم، من نمونه هایی از کتاب های ترجمه ای را در بازار نشر می بینم که هیچ نسبتی با فرهنگ، هویت فرهنگی، ملی، دینی و ارزش های خانوادگی ما ندارد.

شفیعی با بیان این که در حوزه ادبیات کودک و نوجوان شاهد یک غفلت بزرگ تاریخی هستیم، گفت: خانواده ها هم به کالایی که دارد راحت عرضه و توزیع می شود اعتماد می کنند و این در حالی ست که در واقع ما داریم فرهنگ بیگانه و قهرمان های بیگانه را با نازل ترین شکل به خانه هامان دعوت می کنیم.

این شاعر و نویسنده افزود: راهکار مقابله با این جریان نخست تقویت ادبیات تولیدی ست، سرمایه گذاری خوب وزارت ارشاد، حوزه هنری و دیگر نهادهای متولی فرهنگ، از طرفی ممیزی جدی تر، نمی خواهم بگویم باید سخت گیری بیشتر شود، نه! بلکه باید چارچوب مشخصی تعریف شود، خطوط قرمزی تعریف شود، کار کارشناسی داشته باشیم، کتابی که می خواهد عرضه شود از نظر جامعه شناسی، بهداشت روانی کودکان و از نظر فنی و سطح دانش و توانایی مترجم عیارسنجی شود. در واقع می خواهم

بگویم، قبل از آلوده شدن آب باید از سرچشمه فکری برایش کرد. این کار خودش در راستای اقتصاد مقاومتی هم هست، چراکه به تقویت تولید داخلی کمک می کند.

هجوم قهرمان های بیگانه

اما نادر قدیانی، کارشناس دیگری بود که به سراغش رفتیم، بی تردید او یکی از بزرگترین و قدیمی ترین ناشران خوشنام کودک و نوجوان در کشور ماست، قدیانی با ذکر یک تاریخچه کوتاه گفت: در دهه 60، 70 که دوران اوج و شکوفایی نویسندگان و مولفان کودک و نوجوان بود خیلی از ناشران وارد این عرصه شدند، اما در ادامه با افول آن جریان درخشان، اغلب ناشران جدی از این حوزه فاصله گرفتند و جایگزین آنها ناشرانی شدند که اولویت شان فرهنگ نبود و آمده بودند که کار اقتصادی و تجاری کنند.

رئیس سابق اتحادیه ناشران و کتابفروشان افزود: امروز متأسفانه شاهد جولان قهرمان های بیگانه و کارتونی در قالب کتاب های نازل، پازل و رنگ آمیزی هستیم که هیچ ربطی به ادبیات کودک و نوجوان ما ندارد.

او تأکید کرد: خود ما در انتشارات قدیانی تعداد کتاب هایمان از مرز 2500 عنوان عبور کرده است اما تأکید داریم که در عرصه قصه و شعر و داستان اولویت با کار تالیفی باشد و در موضوعاتی مانند علمی و ... سراغ ترجمه می رویم. آثاری داریم با محتوای آموزش اصول دین، قصه های پیامبران و ... که استقبال خوبی هم می شود